

LEREN(D) IMPACT MAKEN

Handleiding

Anne Khaled & Haske van Vlokhoven
2 december 2024

INHOUDSOPGAVE

1	DOEL.....	3
2	ACHTERGROND	3
3	DE KERN VAN LEREN(D) IMPACT MAKEN	3
4	WAT LEREND(D) IMPACT MAKEN OPLEVERT.....	4
5	MATERIALEN.....	4
6	WANNEER LIM INZETTEN.....	5
7	STAP-VOOR-STAP UITLEG GEBRUIK STANDAARDVARIANT.....	6
8	VARIANTEN OP DE UITGEBREIDE VERSIE.....	7
9	DIDACTISCHE TIPS.....	9
10	LIM EN HET CURRICULUM.....	10
11	DUURZAAM INZETTEN VAN DE LIM	11
12	VERANTWOORDING EN CONTACT	12

1 DOEL

Met Leren(d) impact maken kan je de impact van een project in het hbo in kaart brengen. Ook is het doel dat het betrokkenen helpt om ervan te leren en de impact te vergroten.

2 ACHTERGROND

Het hoger onderwijs speelt een steeds strategischere rol in de regio door samenwerkingen aan te gaan binnen en buiten de sector. Deze samenwerkingen vinden plaats in zogenoemde open-eind leeromgevingen, waarin leren en samenwerken tussen (toekomstige) professionals uit verschillende disciplines centraal staat. Het doel is om op innovatieve manieren impact te maken door te leren en te werken aan praktijkvraagstukken.

Een voorbeeld hiervan is de module *Praktijkinnovatie Gezondheidszorg en Welzijn* (PZW) van de HAN. Hier werken derde- en vierdejaars studenten van diverse hbo-opleidingen in multidisciplinaire teams aan praktijkgericht onderzoek om een authentieke vraag uit het werkveld op het gebied van gezondheid en welzijn te beantwoorden. De module bereidt studenten voor op hun toekomstige beroep, waarin zij bijdragen aan toekomstbestendige zorg- en dienstverlening. Hoewel de ervaringen binnen PZW positief zijn, blijft het lastig om de impact van deze aanpak expliciet in kaart te brengen en te vergroten. Om deze uitdaging aan te pakken, is de werkwijze *Leren(d) Impact Maken (LIM)* ontwikkeld¹. Deze werkwijze maakt inzichtelijk hoe impact tijdens projecten ontstaat, hoe het gemonitord kan worden en hoe het bijdraagt aan leren, onderzoek en maatschappelijke verandering. Het uitgangspunt is dat impact niet alleen het eindresultaat is, maar een waardevolle verandering die gedurende het hele proces tot stand komt door directe en indirecte interacties.

3 DE KERN VAN LEREN(D) IMPACT MAKEN

De volgende definitie van impact is het uitgangspunt van de LIM: *“Impact is iedere waardevolle verandering die toegevoegde waarde creëert volgens belanghebbenden, binnen de context van praktijk, onderzoek en onderwijs. Deze verandering ontstaat niet alleen achteraf, maar ook tijdens het proces door directe interacties (persoonlijk contact) en indirecte interacties (zoals rapporten of andere dragers), en wordt versterkt door co-creatie tussen betrokkenen.”*

Impact van een innovatieve leeromgeving in het hbo, zoals PZW, vraagt om een rijke leeromgeving. Er zijn vijf voorwaarden voor dit type onderwijs: (1) betrokkenheid bij de doelgroep, (2) samenwerking met partners, (3) omgaan met complexiteit, (4) interprofessioneel leren, en (5) het combineren van

¹ Meer informatie over de totstandkoming van de Leren(d) impact maken is te lezen in het eindrapport op [LIM_achtergrondrapportage.pdf](#)

verschillende kennis. Dit vraagt om stuurkracht van studenten en een veranderde rol van docenten en coaches, die niet alleen kennis overdragen, maar ook leerervaringen en uitdagingen creëren. Ervaringsleren staat hierbij centraal.

LIM rust op vijf ontwerpprincipes die impact benaderen als:

1. Een proces dat ontstaat tijdens de uitvoering van een project of onderzoek.
2. Een geheel van bedoelde en niet-bedoelde effecten en interacties.
3. Een dynamiek die zichtbaar wordt binnen onderwijs, onderzoek, beroepspraktijk en maatschappij.
4. Een middel om reflexief en formatief leren te bevorderen tijdens impactmonitoring.
5. Een basis voor de verdere ontwikkeling van krachtige leeromgevingen in impactgedreven onderwijs.

4 WAT LEREND(D) IMPACT MAKEN OPLEVERT

De LIM faciliteert inzicht, reflectie en gespreksvoering, wat bijdraagt aan het leerproces en het expliciteren van impact. Dit komt doordat LIM helpt deelnemers grip te krijgen op het concept impact, het hun zelfvertrouwen versterkt en structuur biedt voor reflectie en verantwoording. Voor leercoaches biedt het inzicht in de voortgang, ondersteuning bij gesprekken over impact en input voor verantwoording van studentprestaties.

5 MATERIALEN

5.1 Overzicht van de LIM-materialen:

- Poster en Canvas *Impact in Beeld*.
- Vijf impactdomeinen.
- Inventarisatiekaartjes.
- Impact PowerPoint.

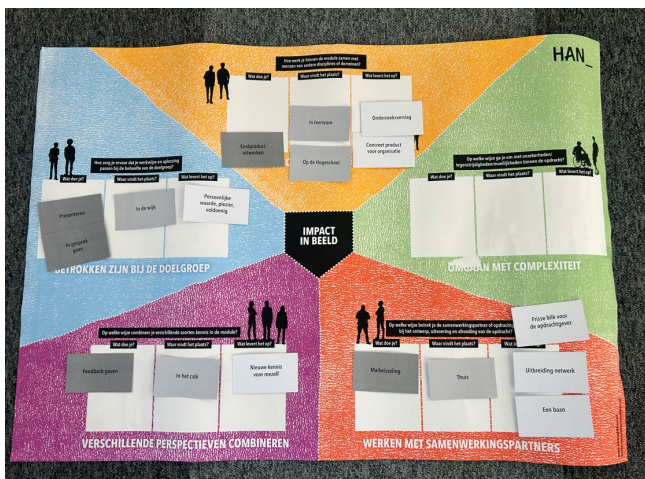
De materialen zijn te downloaden via: [Resultaten Leren\(d\) Impact Maken](#)

5.2 Uitleg van de materialen:

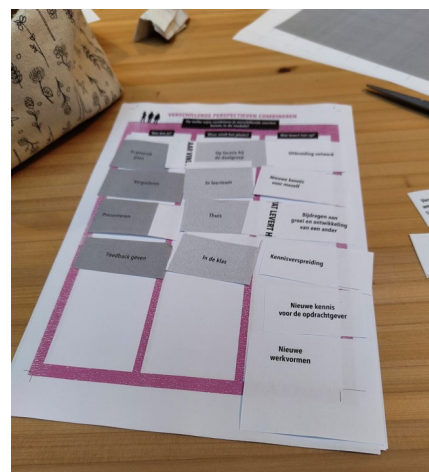
- Poster *Impact in Beeld*: Poster op A2 formaat met enkel de vijf impact domeinen en de inhoud daarvan.
- Canvas *Impact in Beeld*: Poster op A1 formaat met de vijf impactdomeinen en per domein lege velden met *wat doe je, waar doe je het en wat levert het op?*

- De vijf Impactdomeinen: vijf vellen A4 formaat met de vijf impactdomeinen en per domein lege velden met *wat doe je, waar doe je het en wat levert het op?*
- Inventarisatiekaartjes:
 - Activiteitenkaartjes: voorbeelden van activiteiten die je onderneemt zoals een workshop
 - Locatiekaartjes: voorbeelden van plekken waar de activiteit plaatsvindt, zoals het buurthuis
 - Opbrengstkaartjes: voorbeelden van opbrengsten van de activiteiten zoals een rapport
 - Lege kaartjes: kaartjes die deelnemers naar eigen wens kunnen invullen
- Impact PowerPoint: een presentatie om het concept Impact te introduceren en het gesprek erover aan te gaan.

5.3 Voorbeelden:

Een ingevulde canvas *impact in beeld*

een ingevuld impactdomein

6 WANNEER LIM INZETTEN

De LIM is ontworpen om tijdens het semester of project te gebruiken (bijvoorbeeld na 4-5 weken en aan het eind). Sommigen geven er de voorkeur aan om de LIM éénmalig te gebruiken. Wanneer je de LIM inzet is vooral afhankelijk van je doel. Gebruik de LIM aan het begin van het semester om studenten handvaten te geven voor het maken van impact (wat is dat nu? En wat kan ik nog verbeteren?). Introduceer de LIM dan niet te vroeg, studenten moeten wel een beeld hebben van hun project of opdracht. Je kan de LIM ook alleen aan het einde van het semester inzetten als een manier van reflectie en verantwoording (evt. met de opdrachtgever).

7 STAP-VOOR-STAP UITLEG GEBRUIK STANDAARDVARIANT

Hier volgt een toelichting voor het gebruik van de standaardvariant. Sommigen geven de voorkeur aan de uitgebreide versie waar ze het canvas, de domeinvelden én de inventarisatiekaartjes gebruiken, anderen hebben voorkeur voor minder materiaal en gebruiken bijvoorbeeld alleen de canvas en laten studenten de velden zelf invullen. We werken alternatieve vormen uit in paragraaf 8, hieronder volgt de basisstructuur.

7.1 Voorbereiding

- Plan de momenten waarop de LIM wordt gebruikt (bijvoorbeeld begin en/of einde semester).
- Kies welke materialen je wil gebruiken en welke niet.
- Zorg voor voldoende materiaal. Als je met inventarisatiekaartjes werkt, zorg dan voor minimaal twee setjes daarvan.
- Maak de LIM eigen, ga na of je de verschillende impactdomeinen begrijpt en kunt toelichten.

7.2 Introductie aan studenten

- Als je de LIM voor het eerst inzet, ga dan eerst het gesprek met de studenten aan over het doel van de LIM (zicht op impact maken, verbeteren van impact met je project).
- Ga het gesprek aan over wat impact is, gebruik de Impact PowerPoint ([Resultaten Leren\(d\) Impact Maken](#)).
- Bereid studenten goed voor. Door hen bewust te laten anticiperen op moeilijke situaties als je vooraf vraagt 'wat denk je tegen te komen/waar denk je dat je tegenaan loopt?' (Bij de verschillende condities), maar ook 'waar zit jullie kracht?'.

7.3 Uitvoering

- De LIM is ontworpen voor groepswork, dus vorm groepen, laat de groepen plaatsnemen aan een ruime tafel.
- Deelnemers nemen de poster met de vijf domeinen even in hen op. Voor elk domein is een centrale vertrekvraag geformuleerd, laat de studenten hierover nadenken.
- Vervolgens kiezen ze het domein waarmee ze willen starten. Er zit geen vaste volgorde in. Deelnemers kunnen beginnen waar ze willen.
- Ze zoomen in op het betreffende domein door de domeinkaart erbij te pakken. Met behulp van de inventarisatiekaartjes brengen de deelnemers in beeld welke activiteiten ze allemaal hebben uitgevoerd, op welke specifieke plaatsen en met welk resultaat. De betreffende kaartjes leggen ze in het bijbehorende vakje (activiteit, plaats, resultaat). Zo ontstaat er een kleurenkaart van

impact in een specifiek domein. De deelnemers lopen alle vijf de domeinen op deze wijze na en zo ontstaat er een eigen palet van impact.

7.4 Reflectie

Vraag de studenten om naar het gevulde canvas te kijken en deze te duiden. Dit kan aan de hand van een aantal (hulp)vragen:

- Wat valt je op als naar het canvas kijkt? Zijn er verrassingen/verbazingen?
- Wat vind je van de impact die je maakt?
- Waarmee maak je de meeste impact?
- Waar kun je nog winst behalen? En hoe zou je dat kunnen doen?

Deelnemers maken een foto van de kaart en/of nemen het mee. Wij raden aan studenten aan om het canvas vaker te hanteren tijdens de module, zo kunnen studenten zien of ze en waar ze stappen hebben gemaakt.

8 VARIANTEN OP DE UITGEBREIDE VERSIE

8.1 Zonder inventarisatiekaartjes

De kaartjes worden soms als sturend ervaren. Studenten denken dan dat ze alleen uit deze opties kunnen kiezen, terwijl ze ook nog andere dingen hebben gedaan/op andere plekken zijn geweest/ met andere effecten. Voor studenten waarvan je denkt dat ze vrij willen nadenken over hun activiteiten en effecten kan je kiezen voor een variant zonder inventarisatiekaartjes. Je kan bijvoorbeeld de studenten eerst zelf laten nadenken over de verschillende opties en deze met pen laten invullen. Eventueel kan je ze daarna vragen de kaartjes erbij te pakken en zien of de kaartjes ze nog aanvullende ideeën geeft.

8.2 Losse impactdomeinen bespreken

Jij als begeleider of je studenten kunnen er ook voor kiezen om niet alle vijf de impactdomeinen in te vullen maar om te focussen op een of enkele impactdomeinen. Bijvoorbeeld omdat je merkt dat studenten nog te ver van de doelgroep afstaan en ze geen manieren zien om dit te verbeteren. Je kan dan het A4 impactdomein erbij pakken en deze met de studenten invullen en erop reflecteren.

8.3 Voor begeleiders van studenten (Leercoaches/wijkdocenten/opdrachtgever)

Met deze variant leren begeleiders wat hun bijdrage is op de impact van het onderwijs hoe zij, met hun begeleiding, de impact kunnen verbeteren. Natuurlijk zijn het niet alleen studenten die impact maken met een innovatieve onderwijsmodule. Begeleiders van studenten bewegen zich ook tussen het onderwijs, onderzoek en de beroepspraktijk tijdens het begeleiden van de studenten. Alle activiteiten,

gesprekken en bijeenkomsten die zij, op verschillende plekken met verschillende actoren, doen kunnen bijdragen aan de impact. Alleen niet iedereen is zich daar even bewust van. Daarbij zijn begeleiders van studenten ook lerende en leren dagelijks van hun uitvoering. Om zicht te krijgen op de plekken en manieren waarop zij impact maken kunnen zij de tool Leren(d) impact maken op nagenoeg dezelfde wijze als studentgroepen. Het kan aan de start van de module, maar ook tijdens en achteraf. Het is wellicht helpend om een persoon aan te wijzen die het proces begeleidt. Ook zullen de inventarisatiekaartjes soms van andere aard zijn, er zijn lege kaartjes die ze naar eigen invulling kunnen benutten.

Mogelijke aanvullende reflectievragen:

- Welke inzichten zijn relevant voor de begeleiding van jullie studenten?
- Wat betekenen de inzichten voor jullie begeleiding?
- Wat zijn de mogelijkheden om de leeromgeving of jullie begeleiding aan te passen? Wat is daarvoor nodig?

8.4 Voor vertegenwoordiger Onderwijs, Onderzoek en Beroepspraktijk/maatschappij

Met deze variant komen stakeholders uit het onderwijs, onderzoek en de beroepspraktijk tot inzicht waar en hoe zij met hun betrokkenheid bij de onderwijsmodule impact maken en wat ze kunnen verbeteren. Ook leren zij dat impact maken een proces is en niet alleen achteraf plaatsvindt maar al plaatsvindt tijdens allerlei activiteiten, inspanningen en contacten. De LIM kan worden ingezet bij lopende partnerschappen of samenwerkingen, maar kan ook bij de start van nieuwe samenwerkingen worden gebruikt. Vertegenwoordigers van elke poot van de driehoek gebruiken de canvas 'impact in beeld' en inventarisatiekaarten op dezelfde wijze als studentgroepen. Het is wellicht helpend om een persoon aan te wijzen die het proces begeleidt. Ook zullen de inventarisatiekaartjes soms van andere aard zijn, er zijn lege kaartjes die ze naar eigen invulling kunnen benutten.

Mogelijke aanvullende reflectievragen:

- Wat valt op in de samenwerking tussen studenten, docenten en samenwerkingspartners?
- Welke inzichten zijn relevant voor jullie samenwerking?
- Wat betekenen deze inzichten voor jullie samenwerking?
- Waar zitten mogelijkheden voor versterking of doorontwikkeling?

9 DIDACTISCHE TIPS

Er zijn drie manieren waarop de LIM het leren van de studenten kan bevorderen. Probeer als docent/coach voor ogen te hebben wat je beoogt met de LIM, zo kan je studenten ook gericht begeleiden.

9.1 Monitoren onderzoeksproces

De LIM kan worden ingezet als instrument om het (onderzoeks)proces van de studenten te monitoren. Het geeft zicht op de stand van zaken bij elk groepje. Het helpt ook om een inschatting te maken waar de studenten nog vaart moeten maken of nog hulp bij nodig hebben. Dit geldt bij het gebruik aan het begin en/of tijdens het semester. Je kan naar aanleiding van het beeld dat je hebt van het functioneren van het groepje feedbackvragen stellen of ze gerichte opdrachten geven om het proces te sturen. Bijvoorbeeld studenten expliciet vragen of ze nog een keer met de opdrachtgever in gesprek gaan om het probleem te verduidelijken. Of actiever de doelgroep te betrekken.

Mogelijke vragen aan studenten:

- Welke stappen hebben jullie al gezet in het onderzoeksproces? Wat gaat goed en waar lopen jullie vast?
- Hebben jullie een duidelijk beeld van de vraag of het probleem van de opdrachtgever? Wat kunnen jullie doen om dit te verduidelijken?
- Hoe betrekken jullie de doelgroep actief bij jullie onderzoek? Wat levert dit op, en wat kan beter?

9.2 Bevorderen gesprek over impact

De LIM helpt om gesprek over impact aan te gaan. De vragen op de canvas en de inventarisatiekaartjes helpen hen om het gesprek over impact te voeren. Wanneer de LIM aan het begin van het semester wordt ingezet, biedt het studenten handvatten om grip te krijgen op het concept 'impact'. Gebruik de Impact PowerPoint ([Resultaten Leren\(d\) Impact Maken](#)) ter ondersteuning van dit gesprek.

Mogelijke vragen aan studenten:

- Wat is impact volgens jou?
- Hoe zou jij 'impact' omschrijven in de context van dit project?
- Wat vind je van de impact die je maakt?
- Waar denk je dat jullie project de meeste impact maakt, en waarom?
- Wat kun je doen om de impact van je werk verder te vergroten? Welke acties zijn daarbij nodig?

9.3 Reflectie & verantwoording

Zoek naar aanknopingspunten met leeruitkomsten van opleidingen. Ook al wordt impact niet expliciet in de leeruitkomsten genoemd, de werkwijze van de LIM geeft waardevolle input voor bepaalde leeruitkomsten. Stimuleer studenten daarom om foto's te maken van hun ingevulde canvas en dit op te voeren als bewijsmateriaal voor hun leeruitkomsten.

Mogelijke richtvragen:

- Hoe draagt het project bij aan jouw persoonlijke leerdoelen of de leeruitkomsten van je opleiding? Kun je een voorbeeld geven?
- Welke bewijzen of voorbeelden kunnen jullie laten zien die aantonen dat jullie impact hebben gemaakt?
- Als je terugkijkt op het proces, wat had je anders kunnen doen om nog meer waarde te creëren voor je opdrachtgever of doelgroep?

10 LIM EN HET CURRICULUM

De integratie van LIM binnen het curriculum biedt kansen voor het versterken van impactgedreven onderwijs. Door LIM te koppelen aan leeruitkomsten, beoordelingscriteria en portfoliogesprekken wordt het niet alleen een waardevol instrument in projectonderwijs, maar een structureel onderdeel van het leerproces. Dit vraagt om verdere afstemming tussen opleidingen, leercoaches en curriculumontwerpers om de mogelijkheden van LIM optimaal te benutten.

De werkwijze *Leren(d) Impact Maken* (LIM) is daarom niet alleen waardevol is binnen individuele projecten, maar ook kansen biedt voor integratie in bredere onderwijscontexten. Hieronder worden drie mogelijkheden beschreven voor de toepassing van LIM binnen het curriculum.

10.1 Toepassing van LIM binnen een bredere onderwijscontext

LIM kan worden ingezet als een structureel hulpmiddel in verschillende onderwijsmodules, vooral in open-eind leerwerk omgevingen waarbij een complex maatschappelijk vraagstuk centraal staat. Door de nadruk op reflectie, procesmonitoring en expliciteren van impact, sluit LIM aan bij onderwijsbenaderingen die zich richten op:

- Het ontwikkelen van vaardigheden zoals samenwerken, kritisch denken en probleemoplossend vermogen.
- Interprofessionele samenwerking en het integreren van perspectieven vanuit meerdere disciplines.
- Het betrekken van externe stakeholders, zoals opdrachtgevers en doelgroepen, om praktijkgericht leren te versterken.

De flexibiliteit van LIM maakt het toepasbaar in diverse onderwijsvormen, van korte projecten tot uitgebreide stages of afstudeeropdrachten.

10.2 Integratie van LIM in leeruitkomsten of curricula

LIM biedt concrete handvatten voor het formuleren en beoordelen van leeruitkomsten die gericht zijn op impactgedreven onderwijs. Denk hierbij aan:

- Leeruitkomsten op het gebied van impact maken: Studenten leren impact te definiëren, toe te passen en te verantwoorden in relatie tot hun beroepspraktijk.
- Procesmatige leeruitkomsten: Studenten krijgen inzicht in samenwerkingsprocessen, stakeholdermanagement en de effectiviteit van hun aanpak.
- Reflectieve leeruitkomsten: Studenten worden gestimuleerd om te reflecteren op hun persoonlijke en professionele groei.

Door de LIM expliciet te koppelen aan leeruitkomsten kunnen docenten studenten begeleiden bij het maken van impact en dit proces structureel monitoren. Dit biedt ook een basis om LIM als standaard onderdeel van het curriculum te implementeren.

10.3 Gebruik van LIM als bewijsmateriaal

De LIM kan door studenten gebruikt worden als bewijsmateriaal in portfoliogesprekken, beoordelingsmomenten of bij het behalen van leeruitkomsten. Voorbeelden van toepassingen zijn:

- Het vastleggen van procesbewaking en projectresultaten door foto's of scans van het ingevulde canvas.
- Gebruik van de LIM om specifieke leeruitkomsten of competenties te onderbouwen, bijvoorbeeld rondom impactgedreven handelen of samenwerkingsvaardigheden.
- Inzet van LIM in reflectieverslagen om inzicht te geven in persoonlijke en professionele ontwikkeling.

11 DUURZAAM INZETTEN VAN DE LIM

Uit ervaring blijkt dat continuïteit nodig is voor het gebruik van de LIM en het waarborgen van de doelen die je nastreeft met de LIM. De volgende aandachtspunten zijn belangrijk voor deze continuïteit:

- Zorg voor afstemming tussen de leercoaches over de inzet van de LIM en maak hierover elk semester duidelijke afspraken (of neem het op in de handleiding).
- Bespreek de inzet en toepassing van de LIM regelmatig in vergaderingen met leercoaches of tijdens ontwikkelochtenden. Dit helpt om de tool consistent te integreren, ondanks evt. verloop van leercoaches.

- Blijf het inhoudelijke gesprek over impact voeren: Wat wordt er verstaan onder impact en de vijf impact domeinen? Voer dat gesprek ook met de studenten.
- Betrek opdrachtgevers bij het gebruik van de LIM, zowel aan het begin als aan het einde van het semester. Dit bevordert een gezamenlijke focus op impact en versterkt het leerproces van studenten.
- Communiceer met opleidingen en maak afspraken over de verbinding met de leeruitkomsten en hoe de LIM eventueel bewijsmateriaal kan zijn voor het portfolio.
- Bij curriculum (her-)ontwerp: gebruik de LIM ter inspiratie voor het formuleren van leeruitkomsten en integreer eventueel het gebruik van de LIM door het curriculum heen.

12 VERANTWOORDING EN CONTACT

Leren(d) Impact Maken is ontwikkeld door het Lectoraat Responsief Beroepsonderwijs van de HAN. De hoofdonderzoekers zijn Anne Khaled en Haske van Vlokhoven. Ook hebben Guuske van Teunenbroek, Lotte Bus, Loes Vos en Julia Stempel bijgedragen aan de ontwikkeling.

Contact over het praktisch gebruik van de LIM binnen PZW kan aan: Ilse.Menheere@han.nl

Inhoudelijke vragen over de LIM kan je stellen aan: anne.khaled@han.nl of Haske.vanvlokhoven@han.nl

OPEN UP
NEW HAN_ UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES
HORIZONS.